

HANKISS JÁNOS

EMLÉKKÉPEK FORNET BÉLA PROFESSZOR ÚRRÓL
ÉS I. SZ. BELKLINIKAI OTTHONUNKRÓL*

FLASHES OF MEMORY: ABOUT PROFESSOR BÉLA FORNET AND OUR HOME AT THE CLINIC OF INTERNAL MEDICINE ONE. Retired internalist head physician, titular professor, and writer-doctor János Hankiss reminiscences about his years spent in Debrecen. The guiding spirit of the clinic of internal medicine headed by Professor Béla Fornet was this: the patient comes first. Moreover, it is not the disease that has to be treated, the sick man has to be cured, at the highest possible level of science and at the same time with a humane attitude. Forms of refresher training, reading, scientific research are required to make treatment ever more efficient. The mode of presentation is unusual: it assumes the form of a dialogue, and concrete memories elicit distilled ideas.

Elnök úr, Professzor urak és hölgyek!
Tisztelt kolleginák és kollégák, tisztelt megjelentek!

Elfogódottan, ünnepi érzéssel állok itt ahová körülbelül 60 évvel ezelőtt léptem be először; erre vártunk, végre itt vagyunk – ahová törekedtünk – a gyógyítás birodalmában.

A biológust az különbözteti meg az orvostól, hogy amíg előbbi a természet csodáit látja, utóbbi a szervezet bosszantó tökéletlenségeit és hibáit. Azaz a csoda selejttjét.

(Köszönöm Kovács Zita szigorló kolleginának, hogy kérésemre színesíti mondókámat rövid idézetekkel abból a második könyvemből, amelyre a centrum fölkért: *Randevű elmúlt önmagunkkal és egy korral: Egy orvos útja Debrecentől Debrecenig*, s amely elkészült, de végül is nem jelent meg. Ez a könyv azt mesélte volna el, hogy mi tanítványok, hogyan vittük szét az országban, amit itt tanultunk, azt a *szellemet*, amely egy orvos legfontosabb tudománya:)

Hogy hogyan kell bánni a beteggé vált embertársunkkal. Mert ez legalább olyan fontos, mint a hormonok, és a laborleletek.

Pontosan 9 órakor megnyílt ez az ajtó és belépett egy magas, elegáns férfi, szálegyenesen, vakító fehér köpenyben, szövetnadrágban és fénylő hegyes cipőben, kezében egy-két könyv és a jegyzetfüzete, amelyet letett a pulpitusra. Körülnézett, mint aki tudni szeretné, olyanok kerültek-e ide, akik méltók arra, hogy a beteg emberrel találkozzanak. Nem a „betegségekkel”, hanem a gyógyulást kereső beteg emberrel.

* A némileg dramatizált megemlékezés elhangzott a Debreceni Egyetem Orvos- és Egészségtudományi Centrumának Belgyógyászati tantermében (Bel-Tanterem) 2013. január 25-én.

Amit a gyógyszereinkkel, a műtéteinkkel tudunk nyújtani, az csak töredéke a gyógyításnak. A többi emberi vonatkozás és empátia.

ÉS: Nincs nagyobb orvosi tett, mint valakit megszabadítani gyötrő szorongásaitól, félelmeitől. És magáramaradottsága iszonyatától.

Életrajzi adatok helyett (ezek a könyvünkben pontosan benne vannak) *emlékezni* szeretnék a számomra olyan fontos és értékes atyai vezetőre, Fonet professzorra. Orvosilag mondva: *emlékeket resuscitálni.*

Az emlékezés az egyetlen fegyverünk a kegyetlen idő ellen. És az egyetlen igazi szabadság, amelyben legyőzhetjük a mulandóságot.

Professzor úr, az ön tisztelete, érzése nem befolyásolják könyvük elfogulatlanságát?

Elfogultságomat nem tagadom. Ezért kértük fel Leövey professzor úrral, nekem kedves Bandi barátommal, több régi munkatársunkat, hogy írják le saját emlékeiket a könyvünkben. Így lesz teljes és igaz a kép.

Most tehát emlékezés helyett *megidézzük tanítómesterünket*, akinek emlékét és szellemiségét amúgy is magunkkal vittük, bárhová kerültünk is.

Tanítómesterré válni ez nem rang, kor és nem kinevezés kérdése. Csak a tanítvány eredményei és elismerése üthetik lovagá, avathatják TANÍTÓMESTERRÉ főnököket.

Térjünk vissza ebbe a tanterembe. Megdöbbentő volt, hogy minden kedves munkatársunk elsőre a pénteki *ambuláns előadást* említette. Amikor professzor úr az ambuláns beteget fogadta itt a tanteremben.

A főnöktől nem csak szakmát kell tanulni, hanem magatartást, emberséget, viselkedést is. Azaz a beteg ember méltóságának elismerését és tiszteletben tartását.

Az ambuláns orvos által kiválasztott betegünkkel 9 óra előtt itt a tantermi előkészítőben vártuk Professzor urat, aki belépve köszönt a betegnek, kezét a beteg karjára téve beleegyezését kérte, hogy a medikusok előtt megvizsgálja. A betegek ezt megtisztelő lehetőségnek fogták fel, visszautasításra nem emlékszem.

Valakire hatni, egy medikusban egy gondolatot, egy kételyt elültetni, maradandó nyomot hagyni, van-e ennél magasabb halhatatlanság?

A beteget betolták, professzor úr leült a beteg mellé és elkezdte kérdezni. Nem csak azt lestük, hogyan vezeti be a kikérdezést, hanem arra a módra figyeltünk föl, ahogyan *a beteggel kommunikál*: mindig a másik ember iránti tisztelet, a veleérzés és a segítő szándék csendült ki a szavaiból.

Úgy gyógyítani, hogy ne szakmai fölény, hanem mély meggyőződés, a patiens meggyógyításának eltökélt igyekezete és bizalma érintse meg a főszereplőt, a beteg embert, ez az igazi orvosi tett.

Majd fölállt, elővette sztetoszkópiját, a beteg fölé hajolt és gondosan megvizsgálta. Amikor a hasat tapintotta és leült mellé, figyelmeztetett minket, hogy mindig le kell ülni, nehogy állva-megbotolva a betegnek fájdalmat okozzunk.

Ezután megköszönte a betegnek a közreműködését, elmondta, hogy mit tervezünk kivizsgálásával kapcsolatosan, be kell-e feküdnie vagy ambulánsan végezzük a továbbiaikat.

Utána végiggondolta szinte a hallgatósággal együttműködve, hogy jutunk előre, milyen vizsgálatok szükségesek és hogy mire gondol most elődiagnóziként.

Napi programját az előadások köré építette föl. $\frac{3}{4}$ 8 körül bejött, szobájába ment. Több tízéves előadói gyakorlatával is minden egyes előadásra készült. Kis füzetét évközben az új irodalommal kiegészítette.

Előadás után következett professzor úr szobájában a *tanársegédi megbeszélés*. Ebbe a körbe belekerülni nagy megtiszteltetés volt.

Egy súlyos beteghez professzor úr azonnal bejött. Egyébként 10-kor egy-egy osztályrészén professzori vizit következett. Ezek ünnepi pillanatok voltak.

Nyakkendőben...?!

Zita, ne lőjük le a könyvben szereplő kis incidenst, jó? Térjünk át a *referáló estekre*. Heti egyszer délután, majd ezt este 6-ra tettük át, amikor a napi munka elcsendesedett, a méltóságteljes könyvtárteremben referáló ülés folyt. A folyóiratok cikkeit prof. úr jelölte ki, odaírva egy-egy orvos nevét. A referálás után megbeszéltük az esetet.

Izgalmas volt? Hiszen ebben az időben meglődült a fejlődés?!

Bizony. Máig emlékszem az orvostörténelem nagy pillanataira: amikor megjelent az első csoda, a penicillin, majd a második csoda, a szteroidok. Az ágyhoz kötött betegek szinte bibliai csodat éltek meg, fölkeltek és jártak. Lelkesedtünk. Nagy volt a csalódás, amikor 2-3 hónap múlva azt referáltuk amerikai lapokból, hogy az első szteroidmennyiség elfogyásakor a betegek visszaestek s ez emberileg rémesebb volt, mintha a csoda be se következett volna.

Volt Fornet professzor úrnak kikapcsolódása?

A kártyázás Kettesy proffal, Alberth Bélával. Professzor úr festett is.

Ez hogy jön a gyógyítás mellé?

Ha engem kérdez, Zita, akkor azt felelem, a művészet, az alkotói tevékenység a gyógyítás másik módszere.

Az írás is?

Az igazi bizonyosan. A szórakoztatás mellett *gyógyítania is kell*. Oldani a lélegzőcsöket, és kiutat kell mutatni. Reményt kell adni. Professzor úrral ilyesmikről irtó érdekesen lehetett beszélgetni egy-egy délutáni beszámoló után, ha súlyos betegesemény miatt kerestük meg.

Mit mondana most Fornet professzor úr, ha itt lenne?

De hát itt van, nem érzi a jelenlétét?

Hiszem.

Elégedett és örül, hogy a klinika, az egyetem ilyen csodálatosan fejlődött, az ország legjobbjává vált, amely messze földről, idegenből is idevonzza az orvosnak készülő diákokat. A specialitások élén kiváló vezető professzorok, elkötelezett orvosok dolgoznak, tudományos eredményeik világszínvonalúak.

Büszkéek lehetünk hát, hogy itt tanulhatunk. A fiatalok nevében ígérem, visszük tovább a szellemet, amit tanítványainak átadott.

Időm lejár, de nyugodtan fejezem be a tiszteletadást, mély meghajlással emléke előtt, mert a tanítványok emlékezete és a Bandival írt könyvünk megőrzi számunkra és a jövő számára ennek a klinikának a nagyszerűségét és életben tartja egy neves professzor alakját, akitől *nemcsak adatokat és dózisokat* tanultunk, hanem *emberi magatartást* is és azt, hogy *eredményt elérni csak összefogva lehet, elkötelezetten, szívvel-lélekkel a ránk szoruló ember érdekében szövetkezve, áldozatot vállalva.*

Professzor úr, mi, tanítványai meghajolunk szeretett és tisztelt tanítómestereink előtt.

ORVOSI HISZEKEGY

Hiszek az egészségben, mint a legfőbb földi jóban.

Hiszem, hogy a gyógyítás a legmagasabbrendű emberi tett.

Hiszek a kutató tudományok leghatalmasabbikában,

amelyik az emberért, a gyógyításért küzd.

Hiszek a gyógyulásban, minden baj legyőzhetőségében. És szenvedek tudásom végessége miatt.

De hiszünk a haladásban, abban, hogy lépről lépésre csatát nyerünk a minket támadó gonosz ellen, betegeink megmentéséért folytatott harcban.

Hiszek a haladásban, abban, hogy munkánk, hitünk és odaadásunk révén napról napra enyhülhet a fájdalom, az ellenünk törő baj, és győzhetünk a reménytelenség fölött.

Nem hiszünk a tévedésben, de tudjuk, hogy létezik.

Mindent megteszek, hogy elkerüljem.

Tudom, hogy a gyógyítás áldozatot is követel.

Lemondást, helytállást, kudarcok elviselését... önzetlenséget.

Vállalom.

Nem adtuk föl a reményt, hogy a mi gyógyító munkánk révén is boldogabb lesz ez a világ.

ÁMEN

